

”Ihmeellinen heppu”

Liikuntaneuvos Erkki Alaja oli Suomen Pöytätennisliiton ensimmäinen toiminnanjohtaja. Alajan aikana jokainen suomalainen pöytätennisihminen tunsu liiton kunnianpuheenjohtajan Topi Pöyryn. Näin ”Eki” muistelee vanhaa ystäväänsä.

Astelin Olympiastadionille ja ensimmäiseen työpaikkaani syyskuun ensimmäisenä päivänä 1976. Kevyt koputus ja tyylikkäästi vanhentunut herrasmies tervehti lämpimästi esitellen itsensä Toivo Pöyryksi. ”Minua sanotaan Topiksi.”

Tiesin etukäteen, että Topi oli liiton kunnianpuheenjohtaja. Yleensä kunnianpuheenjohtajaksi voidaan valita vain henkilö, joka on toiminut aiemmin puheenjohtajana. Tarina kertoo, että Topi piti nimittää kunniajäseneksi, mutta pienoisten sähläilyjen jälkeen hänestä tulikin kaikkien yllätykseksi kunnianpuheenjohtaja – eikä kukaan tohtinut ryhtyä muuttamaan päätöstä.

Päivä eteni verkalleen. Jossain vaiheessa Topi tuli pöytäni ääreen, taputti olalle ja lausahti: ”Älä sitten tee liian kovalla tahdilla töitä, että elät pitempään.” Hieno neuvo, mutta minua hymyilytti. Itse en ajatellut lainkaan näin, sillä olin tullut tekemään kovaa työtä. Mutta Topin sanat lämmittivät mieltä ja tunsin tulleeni oikeaan paikkaan.

Vuonna 1904 syntynyt Topi oli tehnyt mittavan uran Arabian tehtailla. Sielultaan hän oli keksijä ja toimi aktiivisesti keksijöiden järjestöissä. Topi oli henkeen ja vereen urheilumies, joka rakasti yli kaiken pingistä. Hän toimi vuosikymmeniä pöytätennisseura Starin ja Pöytätennisliiton Helsingin piirin puheenjohtajana. Hänen suurin luomuksensa oli Helsingin Firmaliiga, jossa pelasi parhaina vuosina satoja joukkueita. Liiton toimistossa Topi piti yllä liigan sarjatilanteita.

Vuosikymmenien ajan Topi istui myös SPTL:n hallituksessa, minkä jälkeen hänellä oli kunnianpuheenjohtajana oikeus osallistua kaikkiin liiton kokouksiin. Suurimman osan kokousajasta Topi nukkui omissa unelmissaan, mutta kun joku kokousväestä mainitsi sanat ”Helsingin piiri”, hän säpsähti ja alkoi valvoa helsinkiläisten etuja. Topi jos joku oli helsinkiläinen. Hän karsasti maaseudun ”heppuja” ja pelkäsi alitajuisesti helsinkiläisten etujen polkemista. ”Heppu” kuului Topin päivittäiseen käyttösanaan. ”Kaupungin ja TUL:n heppujen kanssa on oltava hyvissä väleissä”, kuului yksi Topin mielisanonnoista.

Tapoihimme kuului piipahtaa Olympiastadionin alakerran kahvilassa. Juotiin kahvit ja syötiin pullat, mistä yhdistelmästä Topi nautti. Eräänä päivänä aloimme haaveilla matkasta Kiinaan, jossa siihen mennessä oli käynyt vain yksi suomalainen urheilujoukkue, Suomen koripallomaajoukkue. Ideoimme, että meidän on ensin kutsuttava kiinalaiset Suomeen, hoidettava heitä täällä hyvin ja sitten voisimme parhaassa tapauksessa saada vastakutsun. Vuoden 1977 alussa kutsuimme vastattiin kohteliaasti ja kiinalaiset olivat tulossa syksyllä vieraaksemme.

Kiinalaiskiertueesta tuli täysosuma. Joukkue kiersi ympäri Suomea ja pelasi täysille katsomoille. Helsingissä joukkue majoittui Hotelli Olympiaan, Brahen kentän kupeeseen. Hyvin pian huomasimme, että kiinalaisille pelaajille maistui erityisesti suomalainen pulla. Vasta myöhemmin saimme kuulla, että joukkue oli meiltä salaa lähtenyt joka päivä yön selkään suurlähetystöön syömään ”kunnan kiinalaista ruokaa”. Kun kiinalaiset vieraamme olivat tekemässä lähtöä takaisin kotimaahansa, otin kaksivuotiaan Johanna-tyttäreni kainalooni ja Topin kaverikseni ja kiikutin heille hotellin aulaan korillisen kotona leivottuja tuoreita pullia, mikä ilahdutti heitä silminnähden.

Eikä aikaakaan, kun toimistoomme saapui kutsu Kiinaan kahden viikon ”valtiovierailulle” heinäkuussa 1978. Pingisliitossa asiat tuntuivat olleen arvojärjestyksessä, sillä matkaan lähti seitsemän pelaajaa ja yhdeksän johtohenkilöä. Mukaan mahduimme mekin, Topi ja minä. Valtion urheiluneuvosto osoitti liitollemme äänestyksen jälkeen 36 000 markan suuruisen matka-avustuksen. Topille Kiinan matkasta muodostui elämän paras matka ja kuten hän usein totesi jo matkan aikana, ”unelmien täyttymys”.

Kiinan kansantasavallan puhemies Mao Zedong oli kuollut kaksi vuotta aiemmin ja kävimme tervehtimässä edesmennyttä puhemiestä Pekingissä sijaitsevassa Maon mausoleumissa. Kiersimme Kiinaa ristiin rastiin ja joukkueemme pelasi viralliset maaottelut Pekingissä, Shanghaissa, Nankingissa ja Shenyangissa, Jokainen maaottelu päättyi juhlavaan bankettiin, jossa aina muistettiin Topia. Hänet nostatettiin seisomaan villien aplodien raukuessa. Kiinassa jos jossain arvostettiin senioriteettiä.

Topi nukahteli aina kun se vain oli mahdollista. En ole ikinä nähnyt niin nopeata nukahtajaa, sillä hän nukahti oikeastaan jo ennen kuin kävi nukkumaan. Aamulla viiden maissa hän hiippaili huoneessa ja odotti aamiaiselle pääsyä. Nautimme yhdessäolosta, sillä olihan tämä ”meidän yhteinen juttumme” – juttu, joka oli ideoitu Stadikan kuppilassa. Topi nukkui bussissa, illallisella, oopperassa ja maaottelussa. Kärkipelaajamme Martti Aution kanssa istuimme oopperoissa aina niin, että Topi oli välissämme. Kun hän oli nukahtanut, tönäisimme hänet aika ajoin hereille ja kysyimme viattomalla äänellä: ”Mitäs pidit Topi?” Hänen patenttivastauksensa kuului aina: ”Juu, minusta oikein hyvä.”

Topi ajeli vielä 90-vuotiaana omalla autollaan. Aina sattui ja tapahtui. Kerran olimme matkalla Tennispalatsiin hakemaan Stigan lähettämiä maajoukkuetavaroita tullipostista. Topi porhalsi Pitkällesillalle välittämättä lainkaan punaisista liikennevaloista. Poliisiauto lähti peräämme ja pysäytti meidät Kaisaniemen kohdalla. Topi avasi ikkunan ja kaivoi lompakostaan pienen kortin ojentaen sen poliisille. Tämä nyökäytti hyväksyvästi ja niin selvisimme tästä rikkeestä. Kiitokseksi Topi heilautti ystävällisesti kättään, mikä oli hänen tavaramerkkinsä ”näissä merkeissä” -tervehdyksen kera. Kysäisin sitten Topilta, minkä ihmeen kortin oikein näytit. Kortissa luki: TOIVO PÖYRY, JOHTAJA, ARABIA. ”Olen tehnyt sen tällaisia tarkoituksia varten”, hän myhäili.

Tennispalatsilla Topi pysäytti autonsa porttikongin eteen tukkien kaiken liikenteen. Tulliasioiden hoitaminen venyi ja kun tulimme ulos, emme löytäneet autoa enää. Oivalsimme kauhuksemme, että olimme parkkeeranneet auton tullipoliisin porttikongin eteen. Mutta Topi jutteli poliiseille omaan tyyliinsä ja selkkaus päättyi onnellisesti tuttuun kädenheilautukseen. Auto löytyi hiukan sivuun siirrettynä porttikongin kätköistä.

Topin hieman kumara olemus, lempeyttä säteilevät kasvot, kaljuhko päälaki ja vitivalkoiset hius- ja partahaituvat loivat valoisan ilmapiirin kaikkialle, missä hän kulki. Topi näytti ”Karate-Kidin japanilaisopettajalta”, hiukan eksoottiselta. Hänen ympärillään leijui ihmeellinen aura ja hänestä huokui hyväntuulisuus, leikkimielisyys, ihmisrakkaus ja halu jelpata.

Taisin tavata Topin huonotuulisena vain yhden ainoan kerran. Hän istua mökötti liiton toimistossa eikä jutellut mitään. Ilmekin oli sellainen, etten edes kehdannut kysyä, mikä mieltä vaivasi. Silloin en vielä tiennyt, että Topi oli myös intohimoinen kortinpelaaja. Myöhemmin kuulin, että edellisiltä oli mennyt mönkään ja nahkalompakko ohentunut tuntuvasti.

Oma pingisurani päättyi 15. marraskuuta 1979, jolloin siirryin Suomen Voimisteluliiton toiminnanjohtajaksi. Samana päivänä juhlimme Topin 75-vuotispäiviä Stadikan kuppilassa. Hän jatkoi työtään pingiksen ja keksijöiden hyväksi entisenlaisella tarmolla ja ystävyystemme pysyi lujana. Lähes 91-vuotiaana Topin oli aika siirtyä ajasta ikuisuuteen.

Erkki Alaja

Toivo ”Topi” Pöyry 15.11.1904 – 3.8.1995

- Suomen urheilun kultainen ansioristi vuonna 1978
- SVUL:n kultainen ansiomerkki vuonna 1979
- SPTL:n hopeinen ansiomerkki vuonna 1956 ja kultainen vuonna 1962
- Pöytätenniksen veteraanien MM-pronssi yli 80-vuotiaiden luokassa 1984 Helsinki ja 1986 Rimini Italia
- Pöytätennisliiton hallituksen jäsen 1955-1962 ja varapuheenjohtaja 1962-1974. Valittiin SPTL:n kunniapuheenjohtajaksi 1974.
- Jo 1930-luvulla mukana firma- ja toiminimipöytätenniksessä. Johti noin 40 vuotta vuonna 1950 perustettua Helsingin Firmaliigaa
- SPTL:n Helsingin piiri ry:n puheenjohtaja 1950-1985. Erotessaan hänet valittiin Helsingin Piirin ensimmäiseksi kunniapuheenjohtajaksi.
- Arabian palveluksessa eri tehtävissä 1921-1971. Käynnisti aloitetoiminnan Arabiassa 1934. Toimi Helsingin keksijöiden

puheenjohtajana ja myös Keksijöiden Keskusliitossa. Johti vuosikaudet myös perustamansa Wärtsilä-Arabian eläkeläisten toimintaa.